

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 881/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] zastúpenej Advokátskou kanceláriou OLEXOVÁ VASILÍŠIN s. r. o., Dunajská 18, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Marcel Vasilišín, LL.M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 S 115/2014 z 21. novembra 2014 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 S 126/2014 z 21. novembra 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou

OLEXOVÁ VASILÍŠIN s. r. o., Dunajská 18, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Marcel Vasilišín, LL.M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 S 115/2014 z 21. novembra 2014 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 S 126/2014 z 21. novembra 2014 (spolu ďalej aj „napadnuté rozsudky“).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení navrhovateľky sa v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 6 S 115/2014 domáhala ochrany pred nezákonným zásahom Daňového úradu Bratislava (ďalej len „daňový úrad“) a v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 6 S 126/2014 sa domáhala ochrany pred nezákonným zásahom Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „finančné riaditeľstvo“).

V úvode sťažnosti sťažovateľka, poukazujúc na skutkové okolnosti prípadu, uvádza, že *„Daňový úrad Bratislava... vydal dňa 12. 02. 2014 a doručil dňa 13. 02. 2014 rozhodnutie, ktorým sťažovateľovi odmietol priznať nárok na vrátenie nadmerného odpočtu DPH vo výške 79.401,41 EUR, čo je závažný až likvidačný zásah do majetkových práv sťažovateľa.“*

Proti tomu rozhodnutiu sťažovateľka podala odvolanie elektronickými prostriedkami 28. februára 2014 na e-mail daňového úradu, v elektronickej forme a s doplnením podania v listinnej forme poštou doručené daňovému úradu 5. marca 2014.

Daňový úrad odvolanie sťažovateľky odmietol s odôvodnením, že hoci bolo podané v zákonnej lehote, nebolo podané do elektronickej podateľne podľa § 13 ods. 5 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pretože sťažovateľka ako platca dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) mala zákonnú povinnosť podávať odvolanie výlučne cez portál verejnej správy podľa § 13 ods. 5 daňového poriadku.

Ako ďalej sťažovateľka uvádza, podľa názoru daňového úradu tento formálny nedostatok podania nebolo možné žiadnym spôsobom zhojiť tak, ako to je v ostatných konaniach pred orgánmi verejnej moci. Predmetné oznámenie č. 9104401/5/2105270/2014/Gom2 z 22. mája 2014 bolo sťažovateľke doručené 2. júna 2014.

Daňový úrad s ohľadom na uvedené považoval vydané rozhodnutie č. 9104401/5/581851/2014/Gom2 z 12. februára 2014 za právoplatné a odmietol ho preskúmať. Proti tomuto postupu podala sťažovateľka 13. júna 2014 e-mailom a 17. júna 2014 poštou dve sťažnosti, jednu adresovanú daňovému úradu a druhú adresovanú finančnému riaditeľstvu. V tejto súvislosti sťažovateľka uvádza, že *„na sťažnosti sťažovateľovi tieto orgány doposiaľ neodpovedali ani ich iným spôsobom nevybavili a sťažovateľ bol preto nútený obrátiť sa s ochranou svojich práv na všeobecný súd“*.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 S 115/2014 z 21. novembra 2014 žalobu sťažovateľky proti postupu daňového úradu zamietol ako nedôvodnú a rovnako ako nedôvodnú zamietol aj žalobu sťažovateľky proti postupu finančného riaditeľstva, a to rozsudkom sp. zn. 6 S 126/2014 z 21. novembra 2014. V oboch prípadoch krajský súd rozhodol obdobne, t. j. žaloby zamietol (s totožným odôvodnením), postupujúc podľa v tom čase platného a účinného § 250v ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a dôvodiac, že v danej veci neboli splnené podmienky definičných znakov nezákonného zásahu.

Sťažovateľka namieta, že krajský súd porušil jej právo na prístup k súdu, keďže jej žalobu zamietol z dôvodu, že sa *„sťažovateľ nemal domáhať svojich práv prostredníctvom žaloby na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ale mal postupovať podľa druhej hlavy piatej časti OSP, t. j. podať žalobu proti rozhodnutiam a postupom orgánov verejnej správy“*.

Podľa argumentácie sťažovateľky «*existencia rozhodnutia správneho orgánu je conditio sine qua non možnosti postupovať podľa druhej hlavy piatej časti OSP. Sťažovateľ však žalobou nenapáda žiadne rozhodnutie, ale napáda „neakceptáciu odvolania“ voči rozhodnutiu Daňového úradu zo strany Daňového úradu. Sťažovateľ požaduje, aby porušiteľ podané odvolanie vzal na vedomie a buď ho považoval za riadne doručené alebo v zmysle §13 ods. 8 Daňového poriadku vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov odvolania.*

Nie je teda zrejmé na základe čoho dospel porušiteľ k názoru, že sťažovateľ mal podať žalobu podľa § 247 a nasl. OSP. Voči rozhodnutiu Daňového úradu by takáto žaloba bola nepripustná pre rozpor s § 247 ods. 2 OSP a voči Finančnému riaditeľstvu by takáto žaloba tiež nemohla byť podaná, nakoľko FR nevydalo žiadne rozhodnutie.

Ak teda nie je možné domáhať sa súdnej ochrany podľa druhej hlavy (rozpor s § 247 ods. 2 OSP), a nie je to možné ani podľa tretej hlavy (rozpor s § 250l ods. 1 OSP) a nedá sa hovoriť ani o nečinnosti Daňového úradu v zmysle § 250t OSP (nakoľko ten sťažovateľovi jasne oznámil, že podané odvolanie nepovažuje za doručené a nebude sa ním nikdy zaoberať), zostala sťažovateľovi otvorená jediná možnosť ako sa domáhať súdnej ochrany, a to práve podanie žaloby podľa piatej časti piatej hlavy OSP. Nakoľko porušiteľ v Rozsudkoch Žaloby podané na základe § 250v OSP zamietol, nemal by sťažovateľ už iné možnosti domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou.

Máme teda za to, že porušiteľ nezákonným spôsobom zamietol Žaloby a tým porušil právo sťažovateľa na prístup k súdu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.»

V záverečnej časti sťažnosti sťažovateľka poznamenáva, že „z oznámenia Daňového úradu vyplýva, že nerešpektuje odvolanie sťažovateľa a považuje prvostupňové rozhodnutie za konečné a právoplatné. Takým stanoviskom je vážne obmedzené ústavné právo sťažovateľa na spravodlivý proces v časti práva domáhať sa preskúmania prvoinštančného rozhodnutia a vôbec práva na spravodlivosť, ktorá je týmto odmietnutá...

V predmetnom konaní Daňový úrad zdôvodnil svoje stanovisko len tým, že odmietnutie má byť dôsledkom porušenia povinnosti podľa § 14 ods. 1 DP, pričom podľa neho nie je možná sanácia podania podľa § 13 ods. 6 DP ani výzva na odstránenie nedostatkov podľa § 13 ods. 8 DP.

Ustanovenie § 14 ods. 1 DP nechráni žiadne ústavné právo. Je len vyjadrením práva štátu na efektívnu správu financií t. j. na šetrenie nákladov na komunikácii a času pri vybavení podania. Bez ohľadu na akékoľvek ďalšie argumenty k tejto povinnosti podľa sťažovateľa platí, že jej výkon nemôže obmedziť ústavné práva, keďže majú vyššiu právnu silu a chránia vyššie spoločenské hodnoty.

Porušovateľ nielenže svojimi rozsudkami chráni porušovanie ústavné právo sťažovateľa na dvojinštančnosť konania, ale ešte aj nesprávne vykladá zákonné dôvody zamietnutia Žalôb. Také obmedzenie je podľa sťažovateľa nevyhnutne porušením ústavných práv.

Považujeme za podstatné zdôrazniť, že Daňový úrad mal odvolanie k dispozícii v zákonnej lehote (potvrzuje to oznámením o odmietnutí) a toto odvolanie obsahuje podrobné dôvody a právnu argumentáciu, pre ktoré možno považovať napadnuté rozhodnutie za nesprávne. Porušovateľ mal o tomto vedomosť, a kvôli čisto formálnemu výkladu piatej hlavy piatej časti OSP zamietol Žaloby sťažovateľa bez toho, aby sa zaoberal tým, či nie sú postupom Daňového úradu porušené ústavné práva sťažovateľa na spravodlivý proces, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je aj zásada dvojinštančnosti konania. S týmto vedomím napriek tomu chráni značné porušovanie práva zo strany Daňového úradu. Takýto prístup je podľa nás už len z faktického pohľadu nezlučiteľný s princípom spravodlivého procesu.“

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd navyše nevyhovел jej požiadavke na prerušenie konania a podanie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie z dôvodu, že táto požiadavka nebola vznesená sťažovateľkou v lehote podľa § 250v ods. 3 OSP v spojení s § 250v ods. 8 a § 250h ods. 1 OSP; predloženie tejto požiadavky považoval krajský súd za rozšírenie žaloby v zmysle § 250h ods. 1 OSP, ktoré nastalo až po márnom uplynutí lehoty, počas ktorej môže navrhovateľ rozširovať žalobu. Tým podľa sťažovateľky bolo porušené jej „právo na zákonného sudcu“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 6 S 115/2014 zo dňa 21. 11. 2014 porušil právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva základných slobôd.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 6 S 126/2014 zo dňa 21. 11. 2014 porušil právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Ústavný súd zrušuje rozsudok Krajského súdu sp. zn. 6 S 115/2014 zo dňa 21. 11. 2014 a vracia vec Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

4. Ústavný súd zrušuje rozsudok Krajského súdu sp. zn. 6 S 126/2014 zo dňa 21. 11. 2014 a vracia vec Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 467,59 EUR, ktorú je porušovateľ povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu... do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľka podaním doručeným 24. septembra 2015 označeným ako „*Vyjadrenie vo veci*“ doplnila svoju sťažnosť o „*argument v otázke zákonnosti postupu správcu dane*“. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla, že „... vychádzame zo záveru praxe, že daňová kontrola môže trvať len obmedzený čas presne stanovený zákonom a akékoľvek prekročenie má za následok, že protokol z kontroly je nezákonne získaným dôkazom a jej výsledky nemožno použiť na zamietnutie nároku daňového subjektu na vrátenie nadmerného odpočtu...“

Od začatia do skončenia daňovej kontroly uplynulo celkom 600 dní... Dokopy trvanie prerušení daňovej kontroly zapríčinených prerušeniami MVI trvalo 260 dní... S ohľadom na argumenty vyššie reálne trvala kontrola 417 dní... Tým sa potvrdil predpoklad, že výsledky daňovej kontroly nemožno v tomto prípade použiť pri posudzovaní nároku daňového subjektu na vrátenie nadmerného odpočtu, a teda správca dane postupoval nezákonne keď nárok zamietol.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť

ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka namieta, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 S 115/2014 z 21. novembra 2014, ako aj rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 S 126/2014 z 21. novembra 2014 došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V nadväznosti na argumentáciu sťažovateľky uplatnenú v sťažnosti ústavný súd poukazuje na všeobecné východiská svojej judikatúry, ktoré uplatňuje pri predbežnom prerokovávaní, resp. rozhodovaní o porovnateľných sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb.

Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že k úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií na uplatňovanie a ochranu základných práv a slobôd ich nositeľov, t. j. fyzické osoby a právnické osoby. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní, ktoré sú dostupné bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Konceptia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky základných práv a slobôd. Existenciou takýchto konaní sa však nevyčerpávajú ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd.

Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom ustanovených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd z tohto hľadiska osobitne pripomína objektivitu takého postupu orgánu verejnej moci (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa v konaní a rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci. Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavovať nielen vo využití všetkých

dostupných zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich využitia v súlade s procesnými predpismi.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Účelom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v prvom rade zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má svoj základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s.12; Hiro Balani c.

Španielsko z 9. 12.1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o napadnutých veciach aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti aspoň rámcovo posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

V nadväznosti na už uvedené ústavný súd považuje za potrebné z hľadiska limitov ústavnej kontroly rozhodnutí všeobecných súdov poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska

neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Podstatou sťažnosti je námietka sťažovateľky založená na tvrdení, že krajský súd v oboch napadnutých rozsudkoch nesprávne vyložil § 250v OSP, keď dospel k záveru, že sťažovateľka mala vo veci postupovať podaním žaloby podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľka zároveň namieta, že krajský súd odmietnutím jej návrhu na predloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie porušil jej právo na zákonného sudcu.

Sťažnostné námietky sťažovateľky sa sústreďujú na tvrdený nesprávny výklad a aplikáciu § 250v OSP krajským súdom. Sťažovateľka sa totiž domnieva, že v prípade neakceptovania ňou podaného odvolania daňovým úradom voči jeho rozhodnutiu o nepriznaní nadmerného odpočtu DPH v sume 70 573,59 € za zdaňovacie obdobie november 2008 musí existovať možnosť obrátiť sa na všeobecný súd v rámci správneho súdnictva.

Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku sp. zn. 6 S 115/2014 z 21. novembra 2014 (a rovnako aj v odôvodnení napadnutého rozsudku sp. zn. 6 S 126/2014 z 21. novembra 2014, ktoré sú v zásade identické, pozn.) uvádza:

«V správnom súdnictve preskúmajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva a povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutia, ktorým práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť dotknuté. Súdy v správnom súdnictve konajú o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy ako vykonateľnosti rozhodnutí cudzích správnych orgánov ako jej o návrhoch na uloženie povinností k orgánom verejnej správy konať o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy...»

Súd v intenciách § 244 ods. 1 O. s. p. musí preskúmať aj zákonnosť postupu správneho orgánu. Postupom správneho orgánu sa vo všeobecnosti rozumie aktívna činnosť

správneho orgánu podľa procesných a hmotnoprávných noriem, ktorou realizuje právomoc stanovenú zákonmi...

Z obsahu administratívneho spisu, resp. z jeho overených kópií, súvisiacich s namietaným postupom žalovaného súd zistil, že správca dane vydal dňa 12. 2. 2014 rozhodnutie č. 9104401/5/581851/2014/Gom2, ktorým znížil žalobcovi nadmerný odpočet DPH za zdaňovacie obdobie november 2008 zo sumy 79 401,41 € na sumu 8 827,82 € a uložil žalobcovi povinnosť vrátiť správcovi dane nadmerný odpočet v určenej lehote. Rozhodnutie bolo splnomocnenému zástupcovi žalobcu doručené dňa 17. 2. 2014. Dňa 3. 3. 2014 bolo na pošte podané odvolanie žalobcu voči predmetnému rozhodnutiu. V spise žalovaného sa nachádza aj elektronické podanie žalobcu realizované prostredníctvom právneho zástupcu zo dňa 28. 8. 2014, z ktorého nie je zrejmé, či bolo doručené do elektronickej podateľne finančnej správy v zmysle požiadavky zákona. Podaním zo dňa 22. 5. 2014, doručeným na žalobcovi dňa 2. 6. 2014 správca dane žalobcovi oznámil, že odvolanie žalobcu vo veci, ktoré správca dane predložil odvolaciemu orgánu mu bolo vrátené späť s tým, že odvolanie žalobcu nebolo evidované ako elektronické podanie v súlade s daňovým poriadkom a preto nezakladá právne účinky.

Podľa § 250v ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie. Podľa § 250v ods. 3 a 4 OSP návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

Súd o takom návrhu rozhodne rozsudkom. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku rozsudku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania a lehotu, v ktorej má orgán verejnej správy túto povinnosť vykonať. Povinnosť spočíva v zákaze pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v prikaze, ak je

to možné, obnoviť stav pred zásahom. Ustanovenie § 250u platí rovnako. Súd návrh zamietne, ak nie je dôvodný alebo návrh nie je prípustný.

Konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy predstavuje subsidiárnu formu súdnej ochrany v správnom súdnictve, ktorú možno aplikovať iba v prípade, ak iná právna možnosť ochrany chýba.

Ustanovenie § 250v O. s. p. pojem „zásah“ nedefinuje; jeho definíciu neobsahuje ani iný zákon. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ide o súdnu ochranu pred faktickými nezákonnými zásahmi orgánov verejnej moci, ktoré nie sú rozhodnutím alebo iným individuálnym aktom. Judikatúra považuje za zásah nezákonný resp. v širšom zmysle protiprávny, útok orgánov verejnej moci proti subjektívnym verejným právam fyzickej alebo právnickej osoby spočívajúci v postupoch orgánu verejnej správy alebo v jeho činnosti, úkone, pokyne, prípadne nečinnosti. Musí ísť o priamy zásah do subjektívnych verejných práv (napr. porušenie práva na život, práva na osobnú slobodu, práva na ochranu vlastníctva, práva na ochranu obydlia a pod.), ktorý trvá, prípadne trvajú jeho následky alebo hrozí jeho opakovanie. Takýto zásah orgánu verejnej správy správny súd nemôže zrušiť, môže však správnemu orgánu zakázať, aby v porušovaní dotknutého práva pokračoval a ak je to možné správnemu orgánu prikázať, aby obnovil stav pred zásahom.

Podľa ust. § 14 ods. 1 a 2 daňového poriadku, povinnosť doručovať podania elektronickými prostriedkami podľa § 13 ods. 5 finančnej správe má

- a) daňový subjekt, ktorý je platiteľom dane z pridanej hodnoty,
- b) daňový poradca za daňový subjekt, ktorého zastupuje pri správe daní,
- c) advokát za daňový subjekt, ktorého zastupuje pri správe daní,
- d) zástupca neuvedený v písmenách b) a c) za daňový subjekt, ktorý je platiteľom dane z pridanej hodnoty, ktorého zastupuje pri správe daní.

Prílohy k podaniu môžu subjekty podľa odseku 1 doručovať aj inak ako elektronickými prostriedkami. Podľa ust. § 13 ods. 5 daňového poriadku, podanie urobené elektronickými prostriedkami sa podáva prostredníctvom elektronickej podateľne podľa § 33 ods. ods. 2 alebo prostredníctvom elektronickej podateľne ústredného portálu verejnej správy a musí byť podpísané zaručeným elektronickým podpisom osoby, ktorá ho podáva. Ak daňový subjekt chce doručovať finančnej správe písomnosti elektronickými prostriedkami, ktoré nebudú podpísané zaručeným elektronickým podpisom, oznámi

správcomi dane údaje potrebné na doručovanie na tlačive podľa vzoru uverejneného na webovom sídle finančného riaditeľstva a uzavrie so správcom dane písomnú dohodu o elektronickom doručovaní. Dohoda obsahuje najmä náležitosti elektronického doručovania, spôsob overovania elektronického podania a spôsob preukazovania doručenia.

Podľa ust. § 33 ods. 1 až 4 predmetného zákona, daňový subjekt pri elektronickej komunikácii s finančnou správou má po zadaní prístupových údajov na webovom sídle finančného riaditeľstva sprístupnenú osobnú internetovú zónu, obsahom ktorej sú najmä a) spis daňového subjektu v elektronickej forme, b) elektronický výpis z osobného účtu daňového subjektu, c) prístup na elektronickú podateľňu, d) elektronická osobná schránka, e) katalóg služieb.

Elektronická podateľňa, ktorú prevádzkuje finančné riaditeľstvo, je spoločná pre finančnú správu. Elektronickú adresu elektronickej podateľne zverejňuje finančné riaditeľstvo na svojom webovom sídle, ako aj na webovom sídle ústredného portálu verejnej správy. Elektronická osobná schránka je elektronická schránka, ktorá je určená na komunikáciu s finančnou správou a ministerstvom...

Podľa ust. § 72 ods. 3 a 4 zákona, odvolanie možno podať do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia, proti ktorému odvolanie smeruje, ak tento zákon neustanovuje inak; najneskôr do uplynutia tejto lehoty možno podané odvolanie zmeniť alebo doplniť.

Odvolanie musí obsahovať okrem náležitostí podľa § 13 aj a) označenie prvostupňového orgánu, b) číslo rozhodnutia, proti ktorému odvolanie smeruje, c) dôvody podania odvolania, d) dôkazy preukazujúce odôvodnenosť odvolania, ak sa v odvolaní nenamieta len rozpor s právnymi predpismi; ak je to možné, daňový subjekt predloží aj listinné dôkazy, e) navrhované zmeny alebo zrušenie napadnutého rozhodnutia. Ak odvolanie neobsahuje zákonom predpísané náležitosti, prvostupňový orgán postupuje podľa § 13 ods. 8 a 9, pričom lehota na odstránenie nedostatkov odvolania nesmie byť kratšia ako 15 dní.

Podľa ust. § 77 ods. 1 a 2 daňového poriadku, rozhodnutie, ktoré je právoplatné, okrem daňovej exekučnej výzvy a rozhodnutia o odvolaní proti daňovej exekučnej výzve môže z vlastného alebo iného podnetu preskúmať druhostupňový orgán; ak ide o rozhodnutie ministerstva, minister na základe návrhu ním určenej osobitnej komisie.

Rozhodnutie ministra nemožno preskúmať. Podnet na preskúmanie rozhodnutia nie je oprávnený podať druhostupňový orgán, ktorému ministerstvo právoplatné rozhodnutie už preskúmalo. Rovnako podnet na preskúmanie rozhodnutia nie je oprávnený podať správca dane, ktorý rozhodnutie vydal a o ktorom rozhodol druhostupňový orgán, ktorému ministerstvo právoplatné rozhodnutie už preskúmalo.

Podnet na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania sa podáva orgánu, ktorý toto rozhodnutie vydal, a môže byť podaný najneskôr do troch rokov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia, ktoré sa navrhuje preskúmať.

Z uvedených ustanovení daňového poriadku vyplýva že s účinnosťou od 1. 1. 2014 vznikla žalobcovi ako platiteľovi DPH povinnosť doručovať všetky podania správcovi dane formou elektronických prostriedkov. Zákon vo svojich ustanoveniach špecifikuje spôsob a formu komunikácie v daňovom konaní medzi daňovými subjektami a finančnou správou.

V správnom súdnictve postupom podľa piatej časti, druhej hlavy O. s. p. súd skúma (po vyčerpaní prípustných riadnych opravných prostriedkov) zákonnosť rozhodnutí aj postupov orgánov štátnej správy. Súd preskúmava aj úkony orgánov, ktoré nespĺňajú formálne náležitosti rozhodnutia, (napr. oznámenia, výzvy a pod.) ak sú týmito individuálnymi právnymi aktami dotknuté práva a záujmy účastníkov konania.»

Vychádzajúc z uvedených právnych východísk, krajský súd v napadnutých rozsudkoch posudzoval, „... či došlo k naplneniu jednotlivých znakov, ktorými je nezákonný zásah v ustanovení § 250v O. s. p. vymedzený:

- zásah nie je rozhodnutím,*
- zásah bol zameraný priamo proti fyzickej alebo právnickej osobe alebo proti nim vykonaný,*

- zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.*

Pre úspešnosť návrhu je rovnako potrebné, aby

- navrhovateľ vyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis,*
- návrh bol podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo,*

- navrhovateľ sa nedomáhal iba určovacieho výroku, že zásah je alebo bol nezákonný.*

Náležitou návrhu o ochrane pred nezákonným zásahom je aj tvrdenie fyzickej alebo právnickej osoby o ukrátení na svojich právach a právom chránených záujmoch.

Krajský súd posúdil návrh navrhovateľa v intenciách uvedených požiadaviek a dospel k záveru, že návrhu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

V žalobe sa musí preukazovať aj to, že žalobca vyčerpal prostriedky, ktorých použitie na nápravu umožňuje osobitný zákon, spravidla zákon, ktorý ukladá správne orgánu konať, ale nemožno vylúčiť ani iný zákon, napríklad zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre. Pôjde o právne prostriedky, ktorých vyčerpanie je v dispozícii žalobcu, pričom ich žalobca môže použiť bez súčinnosti (bez odkázanosti) s iným orgánom verejnej moci. Zo zistení súdu vyplýva, že v danom prípade existovala iná možnosť právnej ochrany, a to podanie žaloby podľa druhej hlavy, piatej časti O. s. p. proti rozhodnutiam (individuálnym správnym, aktom) a postupom správnych orgánov, žalobca nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, nejedná sa o priamy zásah do subjektívnych verejných práv, a preto nie je právny dôvod na subsidiárnu formu súdnej ochrany v správnom súdnictve podľa § 250v O. s. p.

Na základe uvedených skutočností dospel súd k záveru, že návrh pre jeho nedôvodnosť je potrebné zamietnuť.“

K námietke sťažovateľky týkajúcej sa odmietnutia predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie krajský súd v odôvodnení napadnutých rozsudkov uviedol:

„Až po zahájení pojednávania dňa 21. 11. 2014 žalobca vzniesol požiadavku, aby súd požiadal Súdny dvor Európskych spoločností o polozenie prejudiciálnej otázky súvisiacej s uplatňovaním § 13 ods. 5 daňového poriadku, či je v súlade s čl. 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Vzhľadom na okolnosť, že uvedená skutočnosť nebola predmetom žalobných námietok podaných v lehote podľa § 250b ods. 1 v spojitosti s ust. § 250h ods. 1 O. s. p., postup žalovaného podľa § 13 ods. 5 daňového poriadku a uplatňovanie tohto ustanovenia žalovaným nebol predmetom súdneho prieskumu (tento by bol skúmaný v konaní podľa druhej hlavy, piatej časti O. s. p.), súd predmetnú požiadavku žalobcu v konaní podľa § 250v a nasl. O. s. p. neakceptoval, pretože súlad § 13 ods. 5 daňového poriadku s európskymi normami nemal vplyv na posúdenie prípustnosti podaného návrhu podľa § 250v ods. 3 O. s. p.“

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutých rozsudkov krajského súdu v prvom rade konštatuje, že nie je skutkovým súdom, a preto v intenciách mantinelov možných zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov posudzoval len to, či napadnuté rozhodnutia krajského súdu sú z ústavného hľadiska udržateľné, t. j. či nevykazujú znaky svojvôle, arbitrárnosti, či sú náležite odôvodnené a či výklad práva všeobecným súdom nie je taký, že popiera účel a zmysel príslušných zákonných (podzákonných) noriem (m. m. I. ÚS 23/2010).

Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutých rozsudkov krajského súdu podľa názoru ústavného súdu jasne a zrozumiteľne vyplývajú dôvody, pre ktoré krajský súd zamietol návrhy sťažovateľky v konaní o ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy.

Ústavný súd na základe uvedeného zdôrazňuje, že právne závery krajského súdu v napadnutých rozhodnutiach nevykazujú znaky arbitrárnosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchyľili od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým popreli jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

V napadnutých rozsudkoch krajského súdu teda ústavný súd pri predbežnom prerokovaní nezistil nič, čo by ich robilo ústavne neakceptovateľnými, a teda vyžadujúcimi korekciu zo strany ústavného súdu. Pokiaľ teda ide o namietaný zásah do základného práva na súdnu ochranu sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd uzatvára, že napadnuté rozhodnutia krajského súdu sú vnútorne logické, nie sú prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, rešpektujú zákonné požiadavky na odôvodnenie (skutkové a právne) rozsudku (§ 157 ods. 2 OSP), nie sú arbitrárne a zrozumiteľným spôsobom dávajú odpoveď na otázku, prečo krajský súd návrh sťažovateľky v obidvoch prípadoch zamietol.

V súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľky s napadnutými rozhodnutiami krajského súdu ústavný súd poukazuje na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 839/2015 zo 17. decembra 2015 a sp. zn. I. ÚS 19/2016 z 13. januára 2016, v rámci ktorých skutkovo takmer identické ústavné sťažnosti sťažovateľov proti skutkovo obdobným rozhodnutiam krajského súdu (v konaní o ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy) rovnako odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Podľa názoru ústavného súdu výklad krajského súdu uvedený v napadnutých rozhodnutiach nejaví známky arbitrárnosti či zjavnej neopodstatnenosti, pretože ho možno považovať za ústavne konformný. Neprichádza preto do úvahy, aby ústavný súd do namietaných záverov krajského súdu zasiahol.

Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky na ochranu ústavnosti nezaoberal.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2016